

راهنمای ارزشیابی فعالیتهای پژوهشی پژوهشکده های علوم پزشکی کشور (سال ۱۳۹۵)

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت تحقیقات و فناوری
مرکز توسعه و هماهنگی تحقیقات

واحد نظارت و ارزشیابی
تابستان ۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخچه و مقدمه

یکی از استراتژیها و سیاستهای کلی برنامه توسعه کشور در بخش تحقیقات "گسترش تحقیقات از طریق ایجاد واحدهای تحقیقاتی" می باشد به گونه ای که در نقشه جامع علمی سلامت مقرر گردیده مراکز پژوهشی، پژوهشکده ها و پژوهشگاهها در حوزه سلامت کشور مصوب و فعال گردند تا از طریق افزایش فعالیتهای پژوهشی در راستای اولویتها و سیاستهای نظام تحقیقات در جهت توسعه، رشد و شکوفایی کشور گام های موثری برداشته شود. بنابراین به دنبال راه اندازی و شروع به فعالیت پژوهشده های علوم پزشکی در سطح کشور، نظارت و ارزیابی مستمر فعالیتهای آنها به منظور تخصیص بهینه منابع، کنترل، هدایت و سازماندهی امری ضروری به نظر می رسد. قابل ذکر است ارزشیابی مراکز تحقیقات و دانشگاههای علوم پزشکی کشور از سال ۱۳۸۱ هر ساله با استفاده از فرمهای مدون و دستورالعمل های مربوطه توسط معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی صورت پذیرفته است. این روند، دارای فرایندی پویا بوده که مبتنی بر سیاست های نظام تحقیقات کشور، نیازهای موجود و بر اساس بازخورد های در یافت شده از ذی نفعان کلیدی در راستای تحقق اهداف سند چشم انداز بیست ساله کشور بازنگری و به روز شده است. این روند برای مدت ۱۰ سال به صورت دستی براساس مستندات کاغذی ارائه شده از طریق داوری و محاسبه امتیاز هر مرکز تحقیقات و انشگاه انجام گردید و از سال ۱۳۹۰ با طراحی پورتال پژوهشی کشور، ارزشیابی به صورت آنلاین و تحت وب انجام شد. از سال ۱۳۹۳ ورود به رقابت های جهانی و همسویی با شاخص های بین المللی، به عنوان اولویت حاکمیتی، درسرلوحه وظایف نظام تحقیقات سلامت قرار گرفت که بر آن اساس شاخص های ارزشیابی با نگاهی به سیستم های بین المللی رتبه بندی پژوهشی با طی مراحل مختلف طراحی شد.

اگرچه طراحی و تدوین شاخص های ارزشیابی پژوهشکده های علوم پزشکی کشور در سال ۱۳۹۲ با همکاری پژوهشکده های علوم پزشکی کشور آغاز گردید ، اما به علت تغییر سیاست مسئولین وقت بر انجام آنلاین ارزشیابی، ارزشیابی پژوهشکده های علوم پزشکی صرفاً "براساس شاخصهای مراکز تحت پوشش صورت گرفت.

در سال جاری طبق سیاستهای این معاونت تصمیم بر آن شد تا پژوهشکده هایی که حداقل ۳ سال از تاریخ تصویب آنها می گذرد براساس شاخصهای مراکز تحقیقات علوم پزشکی حاضر، مورد ارزشیابی قرار گیرند. این راهنما، دستورالعملی جهت ارزشیابی فعالیتهای پژوهشی پژوهشکده های علوم پزشکی کشور در سال ۱۳۹۵ می باشد. قابل ذکر است در این راستا با توجه به ماهیت و هدف وجودی پژوهشکده، ضمن انجام ارزشیابی مورد نظر طی سال جاری؛ با تعامل پژوهشکده های علوم پزشکی کشور سایر شاخصهای ارزشیابی اختصاصی پژوهشکده ها با رویکرد رهبری پژوهش نیز طراحی و تدوین خواهد گردید.

تعاریف

پژوهشکده : منظور از پژوهشکده ، واحد حقوقی است که توسط شورای گسترش، نظارت و ارزشیابی دانشگاههای علوم پزشکی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی به تصویب رسیده است .

پژوهشکده مشمول ارزشیابی: کلیه پژوهشکده های علوم پزشکی که تا تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۸ به تصویب شورای نظارت، گسترش و ارزشیابی دانشگاههای علوم پزشکی کشور رسیده اند. به عبارت دیگر حداقل ۳ سال از تاریخ تصویب آنها گذشته باشد و در حال حاضر مشغول به فعالیت باشند.

در ارزشیابی سال ۱۳۹۵ پژوهشکده های علوم پزشکی تنها شاخص های مربوط به محور تولید علم مورد بررسی و امتیازدهی قرار خواهد گرفت.

توجه مهم: با توجه به دستورالعمل شماره ۳/۱۰۶۷/پ۸۹ ص مورخ ۸۹/۷/۲۶ معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع جهت جستجوی مستندات از پایگاههای اطلاعاتی *Pub med* ، *Scopus* و *ISI* وجود کلمات کلیدی شامل نام "ایران" ، " نام دانشگاه علوم پزشکی " ، " نام پژوهشکده " و " نام مرکز تحقیقاتی " در آدرسهای اعلام شده الزامی می باشد .

مثال :

نام دانشگاه علوم پزشکی / سازمان ، نام پژوهشکده ، نام مرکز تحقیقات، نام شهر ، Iran'.

با توجه به اجرای ارزشیابی پژوهشکده های علوم پزشکی کشور برای اولین سال فقط در ارزشیابی سالهای

۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ ، مستندات با یکی از دو شرط ذیل قابل قبول خواهد بود.

۱- آدرس حداقل یک نفر از نویسندگان شامل نام پژوهشکده مورد ارزشیابی باشد.

۲- آدرس حداقل یکی از نویسندگان شامل نام حداقل یکی از مراکز تحت پوشش پژوهشکده باشد.

^۱ قید نام پژوهشکده در هر محلی از آدرس قابل قبول بوده و تقدم و تاخر آن با نام مرکز تحقیقات یا دانشگاه تاثیری در کسب امتیاز ندارد.

شاخص های ارزشیابی

محور تولید علم

در پژوهشکده ها ، تنها محور تولید علم مورد ارزشیابی قرار خواهد گرفت و سایر محورها طی ارزشیابی کیفی بررسی خواهند شد

محور تولید علم دارای هفت شاخص به شرح ذیل می باشد .

۱- انتشار مقالات :

تعداد مقالات منتشر شده پژوهشکده در پایگاههای Scopus ، Pub med و ISI در سال ۲۰۱۶ نحوه محاسبه مقدار عددی شاخص :

- تعداد مقالات پژوهشکده (شامل مقالات همه مراکز تحقیقات تحت پوشش) بر اساس ^۲ آدرس استاندارد از پایگاه Scopus ، Pub med و ISI توسط نرم افزار استخراج گردیده و پس از حذف موارد مشترک و تکراری ، با ضرایب ذیل در نظر گرفته می شوند (هر مقاله فقط یک بار برای پژوهشکده محاسبه خواهد شد) :

- Scopus ضریب یک ، Pub med ضریب ۱,۵ ، ISI ضریب ۲

- جمع جبری مقدار عددی شاخص (با توجه به موارد همپوشانی) محاسبه می گردد.

نکته ۱ : موارد همپوشانی مقالات استخراج شده از Pub med ، Scopus و ISI به نفع نمایه نامه برتر امتیازدهی می شود .

۲-تالیف کتاب :

^۲ افیلیشن های استاندارد اعلام شده توسط سازمان/ پژوهشکده و مراکز تحقیقات علوم پزشکی کشور

به تعداد کتابها و موارد book chapter نمایه شده در پایگاه Scopus به نام پژوهشکده یا حداقل یک

مرکز تحقیقاتی تحت پوشش، در سال ۲۰۱۶ امتیاز تعلق می گیرد.

نحوه محاسبه مقدار عددی شاخص :

- به ازای هر کتاب و یا فصلی از کتاب پژوهشکده یا حداقل یک مرکز تحقیقاتی تحت پوشش، بر اساس آدرس استاندارد نمایه شده در پایگاه Scopus در سال ۲۰۱۶، دو امتیاز تعلق می گیرد.

۳- **ارائه مقاله در همایش ها و کنفرانس ها :**

- به تعداد موارد conference paper نمایه شده در پایگاه Scopus به نام پژوهشکده یا حداقل یک

مرکز تحقیقاتی تحت پوشش، در سال ۲۰۱۶ امتیاز تعلق می گیرد

- به تعداد موارد Abstract meeting و Proceeding نمایه شده در پایگاه ISI/web of

science به نام پژوهشکده یا حداقل یک مرکز تحقیقاتی تحت پوشش، در سال ۲۰۱۶ امتیاز تعلق می

گیرد .

نحوه محاسبه مقدار عددی شاخص :

- به ازای هر ارائه مقاله در کنگره ها و همایش ها توسط پژوهشکده یا حداقل یک مرکز تحقیقاتی تحت

پوشش، در سال ۲۰۱۶ که چه به صورت conference paper در نمایه نامه Scopus و چه به صورت

Proceeding و abstract meeting در نمایه نامه ISI یافت شوند ، نیم امتیاز تعلق می گیرد.

نکته ۲ : به چاپ مقالات و کتب به همراه ارائه مقالات در همایش ها مجموعاً برونداد پژوهشی پژوهشکده اطلاق

می شود .

- وزن برونداد پژوهشی ۲,۵ می باشد.

۴- **مقالات کیفی منتشر شده (High Quality Publication):**

تعداد مقالات منتشر شده به نام پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، در سال ۲۰۱۶ در پایگاه استنادی Scopus که در ۲۵٪ مجلات برتر هر رشته بر اساس شاخص SJR یافت می شوند .

نکته ۴ : از آنجایی که رتبه بندی مجلات بر حسب Quarter های مختلف توسط Journal Rank Scimago صورت می گیرد ، لذا تنها مجلات نمایه شده در پایگاه Scopus شامل این امتیازدهی می شوند.

نحوه محاسبه مقدار عددی شاخص :

- مقالات پژوهشکده یا همه مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، بر اساس آدرس استاندارد از پایگاه Scopus استخراج گردیده و بر حسب نام ژورنال مرتب می شوند . سپس آن دسته مقالات که در ژورنالهایی که به عنوان Q1 در SJR مشخص شده اند ، تعیین و شمارش می شوند.
- وزن شاخص مقالات کیفی منتشر شده ، ۲,۵ می باشد .

۵- همکاریهای بین المللی (International Collaboration):

- منظور تعداد مقالات منتشر شده پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، که طی همکاری های بین المللی در سال ۲۰۱۶ منتشر شده است می باشد.
- نحوه محاسبه مقدار عددی شاخص :
- پس از تکمیل لیست مقالات پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، بر اساس آدرس استاندارد ، تعداد مقالاتی که با همکاری بین المللی نگارش شده اند ، شمارش می گردند.
 - وزن شاخص همکاریهای بین المللی ، ۱,۵ می باشد .
- نکته ۳ : همکاریهای بین المللی در مقالات ، با وجود نام کشوری غیر از ایران در آدرس دهی مشخص می شوند.
- نکته ۴ : در مواردی که یک مقاله ، بیش از یک آدرس غیر ایرانی داشته باشد ، تنها به یک مورد آن امتیاز داده می شود.

۶- تعداد استنادات به مقالات پنج سال گذشته (Total Citations):

تعداد کل استنادات سال ۲۰۱۶ مقالات پنج سال گذشته پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش،

(۲۰۱۶-۲۰۱۲) در پایگاه استنادی Scopus

نحوه محاسبه مقدار عددی شاخص :

- تعداد کل مقالات پنج سال گذشته (۲۰۱۶-۲۰۱۲) پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، بر اساس آدرس اعلام شده از سوی مرکز در پایگاه استنادی Scopus استخراج می شوند
- تعداد استنادات سال ۲۰۱۶ به مقالات پنج سال گذشته پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، از پایگاه Scopus استخراج می گردد.
- وزن این شاخص ۴ می باشد .

نکته ۷: لازم به ذکر است این شاخص ، به صورت خام و بر حسب تعداد استناد محاسبه می شود.

نکته ۸: از آنجایی که پایگاه استنادی انتخاب شده جهت محاسبه تعداد استنادات ، نمایه نامه

Scopus می باشد لذا تنها مقالات استخراج شده از این پایگاه مدنظر قرار می گیرد.

۷- شاخص H (h-index) :

شاخص H پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، در سال ۲۰۱۶

نحوه محاسبه مقدار عددی شاخص :

- تعداد کل مقالات پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، بر اساس آدرس اعلام شده از سوی پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، در پایگاه استنادی Scopus استخراج می شوند.
- شاخص H مرکز تحقیقات از طریق پایگاه استنادی Scopus محاسبه می گردد.
- برای محاسبه H پژوهشکده از افیلیشن استاندارد پژوهشکده و یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش با استفاده از عملگر Or استفاده می شود.

- وزن این شاخص ۱ می باشد .

نکته ۵: جهت تعیین امتیاز کلی پژوهشکده یا مراکز تحقیقاتی تحت پوشش، از جمع جبری امتیاز شاخص ها

استفاده گردیده و جهت محاسبه امتیاز هر شاخص به ترتیب ذیل عمل می گردد :

مقدار عددی هر شاخص با توجه به ضرایب آن در بین پژوهشکده های مورد ارزشیابی محاسبه گردیده و به

بالاترین مقدار امتیاز (وزن * ۱۰۰) داده می شود . سایر مقادیر بر اساس بالاترین امتیاز مطابقت داده می شود.

تبصره: با توجه به شروع ارزشیابی پژوهشکده های علوم پزشکی در طی سال جاری، بدیهی است از آنجا که **Submit** مقالات در سالهای ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ از قبل انجام شده است لذا وجود نام پژوهشکده ضروری محسوب نشده و مستندات به نام پژوهشکده یا یکی از مراکز تحقیقات تحت پوشش قابل قبول بوده و امتیاز کسب خواهد کرد. اما در ارزشیابی سال ۱۳۹۷ پژوهشکده های علوم پزشکی ؛ ذکر عنوان استاندارد پژوهشکده^۳ در آدرس الزامی بوده و شرط اصلی کسب امتیاز خواهد بود.

^۳ عنوان استاندارد هر پژوهشکده به فارسی و انگلیسی پس از استعلام این معاونت؛ توسط پژوهشکده اعلام خواهد شد که ملاک Search در ارزشیابی می باشد.